

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 201 — GOD. V.

ŠIBENIK, 18. SRPNJA 1956.

IZLAZI SVAKE SELJEDE

Kulturno-prosvjetni rad
na šibenskoj općini

Tko je odgovoran?

Organizacija i rukovođenje kulturno-prosvjetnim radom sve više prelazi od organa vlasti na društvene organizacije. Zadaci bivšeg Saveza kulturno-prosvjetnih društava postajali su s tim u vezi sve veći i širi, okviri u kojima je on djelovao postali su uski, te je neminovno došlo do potrebe njegove reorganizacije i prerastanja u takovu organizaciju, koja će biti u stanju da obuhvati čitavu kulturno-prosvjetnu djelatnost, odnosno rad na narodnom prosvjetovanju u svojoj općini i dužini. Do ove reorganizacije došlo je prošle godine, kada je Savez kulturno-prosvjetnih društava NRH prerastao u Prosvjetni sabor Hrvatske, a kotarski savezi u prosvjetne skupštine kotara. U skladu s novim komunalnim uređenjem formirane su i organizacije po općinama i to prosvjetna vijeća općina. Za neke općine, koje su pretežno industrijskog karaktera i u kojima već postoji Radnička kulturno-prosvjetna zajednica, stalo se na stanovište da je suvišno osnivanje još jedne organizacije čiji zadaci bi se uglavnom podudarali, već da u njima funkciju prosvjetnih vijeća preuzme zajednica.

Tako se pokušalo postupiti i u šibenskoj općini. U svim općinama na kotaru formirana su krugom prošle godine prosvjetna vijeća, osim u šibenskoj, gdje je već postojeća Radnička kulturno-prosvjetna zajednica trebala da preuzme njihovu funkciju. Naravno, da su se s ovim zadacima zajednice i tekako proširili, osim kulturno-prosvjetnog rada s radnicima i u radnim kolektivima, ona je trebala da obuhvati čitavu problematiku kulturno-prosvjetnog rada među svim slojevima i u svim mjestima. Od koliko je važnosti ovdje proširenje njezinog djelovanja na selo, suvišno je govoriti. Onakva Radnička kulturno-prosvjetna zajednica kakva je dotada postojala, naravno da nije mogla da obuhvati sve ove zadatke i zato se pojavila potreba njezine reorganizacije, odnosno pretvaranja u organizaciju čiji bi karakter odgovarao novim zadacima. Ovo je svakako trebalo biti regulirano na godišnjoj skupštini zajednice, ali, godišnja skupština zajednice za 1955. godinu još ni do danas nije održana. Zašto? Navodno, u zajednici rade svega 1 do 2 čovjeka, koji nisu u stanju da sami organiziraju skupštinu. Za ostale članove uprave jedva se i zna. Ako je to tako, onda to jedino govori o velikoj slabosti u ovoj organizaciji, te o još većjoj potrebi za što brže održavanjem skupštine, koja treba da znači prekretnicu u njenom radu. Ako sama zajednica nije u stanju da organizira skupštinu, onda bi na tome trebalo da proradi općinsko sindikalno vijeće, pod čijim (Nastavak na 2. strani)

Problemi poljoprivrednih zadruga na općini Šibenik

Razne slabosti ugrožavaju opstanak zadruga u selima

Poodavno se u poslovanju pojedinih poljoprivrednih zadruga na području Šibenske općine provlače ozbiljne slabosti koje se očituju u vidu manjkova, gubitaka, internih pozajmica, nepodmirivajuća obaveza prema društvenoj zajednici i slično. Te slabosti nanijele su veliku štetu pojedinim zadrugama od kojih su neke doveđene, što se kaže, na rub propasti. Takove zadrugne organizacije, što je i razumljivo, nisu u stanju da nešto ozbiljnije poduzmu u smislu unapređenja poljoprivrede na svom području. Pored toga, one, jer su upravo takove, općenito nanose ozbiljnu štetu daljnjem razvoju našeg zadrugarstva. Poljoprivrednici, naime, ne vide u takvim zadrugama jednu snažnu ekonomsku organizaciju koja bi upravo morala da svu svoju aktivnost usmjeri u pravcu socijalističkog preobražaja našeg sela. Otuda i napovjerenje prema zadrugama.

O svim tim pa i drugim pitanjima, koja su od značaja za poljoprivredne zadrugne organizacije, na sastanku poslovnih upravitelja i knjigovođa zadrugnih organizacija sa područja Šibenske općine, koji je održan 13. o. m. u dvorani NO kotara. I nisu se jedino konstatirale činjenice. Nastojalo se pronaći rješenje, kako bi se iz osnovna izmijenilo sadašnje nenormalno stanje u poljoprivrednim zadrugama.

Predsjednik Zadrugnog saveza Milan Bijelić iznio je, između ostalog, i problem pogona kao što su uljame u zadrugama Zaton, Prvić Luka i Žirje, te ribarske grane u Prvić Sepurini, Prvić Lucić, Zlarinu i Žirju. Zatim je naveo pitanje mlina u Perkoviću: suvišnih osnovnih sredstava u poljoprivrednoj zadrugi Raslina.

On se također dotakao i obaveza prema društvenoj zajednici, pa je naglasio da zadrugne ne vode gotovo nikakovu brigu o tome da se te obaveze podmire. Zadruga, na primjer, u Perkoviću, Raslini, Prvić Lucić i Krapnju su najgore u tom pogledu, jer one nikako ne plaćaju društvene obaveze.

Potom je drug Petar Rončević, predsjednik NO općine ukazao na neke krupnije slabosti koje su zapažene u zadrugama na području

općine. On je, pored ostalog, rekao da ni sama zadruga nisu do sada poduzimale potrebne zakonske mjere protiv onih koji nanose štetu zadrugnoj imovini. I drugi bi se morali jače uključiti u borbu protiv raznih vidova štetoinstva u zadrugama. Samo bi ona morala biti mnogo efikasnija. Naime, već u samom početku potrebno je najenergičnije suziti pojavu štetoinstva u zadrugnim organizacijama. Osim toga, postalo je nekako uobičajeno da se zadrugarima daje gotov novac i roba na kredit, premda je to u očitoj suprotnosti sa postojećim propisima. Također je već jednom potrebno odlučno riješiti i pitanje nerentabilnih pogona u zadrugama. Naime, bilo bi neophodno da se likvidiraju sve one grane koje su neaktivne odnosno nerentabilne.

Govoreći o garancijama od strane NO općine, drug Rončević je naglasio da će se garancije i poloziti davati jedino u opravdanim slučajevima. Naveden je slučaj zadruga u Krapnju koju je sama uprava sa knjigovodstvom dovele do likvidacije, čak se danas traži da NO općine dade garanciju i polog kako bi ta zadruga mogla dobiti kredit kod banke. Ima zadruga koje su postale kreditno nesposobne zahvaljujući upravo neodgovornom radu pojedinih članova upravnog odbora. Naravno, da u tim i sličnim slučajevima NO općine ne će davati nikakve garancije ni pologe. Naši ljudi u poljoprivrednim zadrugama trebali bi već jednom da nauče raditi onako kako to dozvoljavaju naše objektivne mogućnosti i kako zahtijevaju zakonski propisi.

Konstatirano je da se većina zadruga na šibenskoj općini doista nemarno odnose u pogledu udovoljavanja obaveza prema društvenoj zajednici, kao što je porez na promet, socijalni doprinos i t. d. Te obaveze do kraja 1955. godine iznose nešto preko 6 milijuna dinara. Zbog toga će biti potrebno da se poduzmu osušne mjere protiv onih zadruga koje u narednom roku ne podmire društvene obaveze prema zajednici.

U nastavku diskusije, u kojoj su sudjelovali poslovni upravitelji i knjigovođe te predstavnici NO općine, iznijeto je stanje i osnovni problemi zadruga. Tako je istaknuto da upravni odbor poljoprivredne zadruga u Perkoviću uglavnom radi protiv postojećih propisa, a kad knjigovođa upozori na nepravilnosti, onda mu članovi uprave prijetu otkazom. Ima i drugih nepravilnosti. Potrebno je najostrije osuditi upravu te zadruga zbog motiva koji su je rukovodili da otvori gostionicu u Splitu. Premda se unaprijed znalo da će ta radnja poslovti s gubitkom, ona je ipak otvorena da bi se u njoj zaposlio rođak ili prijatelj.

U diskusiji je, između ostalog, iznijeto da je vrlo teško stanje u poljoprivrednoj zadrugi Krapanj. Nepravilnim radom i razvlačenjem zadrugnih sredstava uprava je oštetila tu zadrugu za oko 900 hiljada dinara.

Gotovo svi diskutanti složili su se s konstatacijom da prevelika osnovna sredstva za čiju je amortizaciju potrebno odvajati znatne sume, u dobroj mjeri kočuju rad poljoprivrednih zadruga.

Na sastanku su donijeti zaključci u kojima je, pored ostalog, navedeno, da zadruga u roku od osam dana imaju podmiriti svoje obaveze prema društvu a koje proističu iz 1955. godine. Također je zaključeno da se nastali manjkovi u zadrugama imaju naplatiti zakonskim putem. Odlučeno je da Zadrugni savez, te savjeti za privredu i poljoprivredu NO kotara i općine općenito razmotre pitanje osnovnih sredstava i nerentabilnih pogona u poljoprivrednim zadrugama.

Boravak predsjednika Namera u našoj zemlji

Visokom gostu priređen veličanstven doček

Predsjednik Egipatske Republike Gamal Abdel Naser stigao je u prošli četvrtak u službeni posjet Jugoslaviji. Predsjednika Namera i članove njegove pratnje dočekao je na aerodromu u Batajnici predsjednik Republike Josip Broz Tito i drugi visoki jugoslavenski rukovodioci.

Po dolasku u Beograd, gdje ga je narod svečano dočekao i toplo pozdravio, predsjednik Egipatske Republike odveo se na Avale, gdje je položio vijenac na grob Nezanog junaka. Uvečer je predsjednik Tito priredio intimnu večeru za svoje visoke goste iz Egipta.

Drugi dan su počeli politički razgovori između delegacija FNRI i Republike Egipta na kojima je izvršena razmjena mišljenja o međunarodnoj situaciji i o međusobnim odnosima Jugoslavija — Egipt. Na čelu delegacija su predsjednik Tito i predsjednik Naser.

Na svečanoj sjednici NO kotara Beograd, predsjednik Naser je proglašen za počasnog građanina Beograda.

Predsjednik Tito je u čast predsjednika Namera priredio svečani ručak u zgradi Saveznog izvršnog vijeća. Po dolasku i odlasku oba državnika bila su toplo i srdačno pozdravljena od mnoštva Beogradana. Na ručku, koji je protekao

u vedrom raspoloženju oba državnika izmijenjali su zdravice.

Prije podne predsjednik Naser posjetio je Institut za nuklearna istraživanja «Boris Kidrič» u Vinčići kraj Beograda, a navečer je predsjednik Tito priredio svečani prijem u Belom Dvoru u čast predsjednika Namera, kome je prisustvovao velik broj uzvanika.

Trećeg dana boravka predsjednika Namera u našoj zemlji nastavljeni su politički razgovori između egipatske i jugoslavenske delegacije. Razmatrana su pitanja međusobnih odnosa, konkretno razvoja ekonomskih odnosa. Razgovori će biti nastavljeni na Brionima.

U čast predsjednika Egipatske Republike održana je velika parada jedinica JNA na aerodromu u Zemunu. Paradi su prisustvovali predsjednik Naser, predsjednik Tito i velik broj visokih jugoslavenskih rukovodilaca, članovi pratnje predsjednika Namera, diplomatski kor, šefovi diplomatskih mislija i drugi.

Za vrijeme daljeg boravka predsjednik Egipatske Republike i članovi njegove pratnje posjetili su Sarajevo, Zagreb i Ljubljano, gdje im je narod priredio veličanstven i topao doček. Duž cijelog puta narod je toplo i srdačno manifestirao prijateljstvo prema Egiptu i njegovom predsjedniku.

Nova raspodjela zarada

Istarski rudnici počeli primjenjivati novi platni sistem

Studijski biro istarskih rudnika kamengog ugljena izradio je prijedlog novog načina raspodjele zarada koji će dostaviti saveznoj komisiji za plaće u privredi. Ova je načrt, s eventualnim korekturama, bit će osnova za izradu tarifnog pravilnika rudnika Raše u idućoj godini.

U rudniku vlada mišljenje da će novi sistem u još većjoj mjeri stimulirati radnike na povećanje proizvodnje i da će pridonijeti kolektivnoj zainteresiranosti za uspjeh poduzeća.

Osnovno u prijedlogu novog platnog sistema u Raši je to da se ne plaća radno mjesto već čovjek sa svim njegovim osobinama i efektom rada na određenom mjestu. Da bi se omogućilo što realnije nagradivanje predlaže se da se ukupni mjesečni prihodi radnika i službenika sastoji od 4 vrste plaća: osnovne, dodatne, obračunske i specijalne.

U prvoj, osnovnoj, plaći nagraduju se lične osobine radnika: školske kvalifikacije odnosno stručna sprema, godine službe, lične sposobnosti u rukovođenju i organiziranju rada, fizički napor uloženi u posao, inicijativa i t. d. Ova grupa obuhvaća 10 razreda.

Dodatna plaća određuje se prema uslovima rada na radnom mjestu. Posebno će se plaćati rad pod zemljom, rad u prašini i prljavštini, rad s plinovima i kiseli-

nama, zatim rad pri teškim uslovima i slično.

U trećoj, obračunskoj, plaći daje se naknada za izvršeni posao, a pri tome se uzima u obzir ne samo uspjeh svakog radnika već i poduzeća kao cjeline. Tako će se u ovom dijelu plaće vršiti raspodjela sadašnje dobiti, a svakog mjeseca tu će se realizirati i procent sniženja pune cijene koštanj. Dio sredstava koji se dosad dijelio u obliku dobiti poduzeća, dijelit će se na jednake dijelove po novom sistemu nagradivanja, svim uslopljenim radnicima i službenicima i to u njihovim redovnim mjesečnim plaćama. Ove nagrade isplaćivat će se na osnovu posebnih pravilnika od kojih neki već postoje. Pravilnikom o normama točno će se predviđjeti koliko se plaća jedinica proizvoda. Posebno će se pak, plaćati kvalitet rada, što će, također, biti regulirano posebnim pravilnikom.

Specijalni, četvrti dio plaće, obuhvaća sve ostalo: dječje dodatke, naknade za godišnji odmor i bolovanja, razne honorare, naknadu za noćni rad i t. d.

Pokusno primjenjivanje novog platnog sistema pokazalo je velike prednosti u odnosu na dosadašnji sistem nagradivanja. Pri izradi ovog sistema nagradivanja, čiji su elementi u razradi i već novčano određeni, studijski biro zadržao se u okviru platnog fonda rudnika. (Tanjug)

Pogled na Jadrtovac

SJEDNICA PREDSEDNIŠTVA KOTARSKOG ODBORA SSRN

Veća politička aktivnost

21. o. m. plenum Kotarskog odbora Socijalističkog saveza

Na sjednici predsjedništva Kotarskog odbora Socijalističkog saveza, koja je održana 11. o. m., diskutiralo se, između ostalog, o političkom radu, pa je ustanovljeno da u većini organizacija u ovo vrijeme gotovo i ne postoji političke aktivnosti, premda nema nekih ozbiljnih razloga da se ta aktivnost ne pokrene i da ne postane mnogo življa. Zbog toga je odlučeno, da se u narednom periodu organiziraju masovni sastanci osnovnih organizacija SSRN na kojima će se narodu govoriti o značenju puta predsjednika Tita u Sovjetski Savez i Rumunjsku, kao i o posjeti predsjednika Namera i razgovorima Tito — Nehru — Naser. Pored toga, na sastancima će biti riječi i o drugim aktuelnim pitanjima općeg i lokalnog karaktera. Prethodno će se održati sastanci općinskih odbora Socijalističkog saveza na kojima će se prodiskutirati o političkom radu na njihovom području. Tom prilikom bit će predviđene i mjere za oživljavanje političke aktivnosti u selima.

Na terenu postoji izvjestan broj narodnih sveučilišta koji također ne pokazuju gotovo nikakovu aktivnost. Zamisljeno je, da se u ovo vrijeme pokrene i njihovo djelovanje u čemu bi osobitu pomoć trebali da pruže upravo prosvjetni radnici.

Na dnevnom redu nalazilo se i pitanje rada pojedinih komisija koje su osnovane pri Kotarskom odboru SSRN. Ustanovljeno je, da one uglavnom nisu polučile ožne rezultate, koji su se inače od njih očekivali. Zaključeno je, da organizacioni sekretarijat razmotri pitanje tih komisija i da predloži mjere za poboljšanje njihovog rada. Također je zapaženo, da su sasvim pasivne i komisije pri općinskim odborima SSRN, a ima i onih odbora gdje ni do danas nisu osnovane spomenute komisije. Poduzet će se mjere da bi se i tu pitanja efikasnije riješila.

Odlučeno je na kraju da se u subotu 21. o. m. održi plenum Kotarskog odbora Socijalističkog saveza na kome će se svestranije razmotriti stanje i problematika društvenih organizacija na području kotara.

AKTIVNOST «OMLADINCA» U OKLAJU

KUD «Omladinac» iz Oklaja dalo je svoju treću priredbu u ovoj godini. Članovi dramske sekcije izveli su sa dosta uspjeha Kočićevu djelo «Jazavac pred sudom». Ono će s istim komadom gostovati u Skradinu, a uskoro će društvo posjetiti i neka obližnja mjesta. (A. B.)

Raspodjela sredstava Saveznog fonda za poljoprivredu

Prema definitivnoj raspodjeli Saveznog fonda za unapređenje poljoprivrede, za akcije koje ove godine organizira Savez poljoprivredno-šumarskih komora Jugoslavije, utrošit će se oko milijardu i 230 milijuna dinara. Najviše sredstava predviđeno je za unapređenje proizvodnje i davanje premija proizvođačima sjemena pšenice, raži, riže i soje — ukupno 739 milijuna dinara, zatim za proizvodnju hibridnog kukuruza — oko 256 milijuna, i 130 milijuna dinara za zaštitu bilja. U značajnije akcije Saveza poljoprivredno-šumarskih komora spada i izgradnja sušare za sjeme povrća u Smederevskoj Palanci i centara u Novom Sadu, Zagrebu i Kragujevcu za selekciju pšenice otporne prema rdj i polijeganju. U Saveznom fondu za unapre-

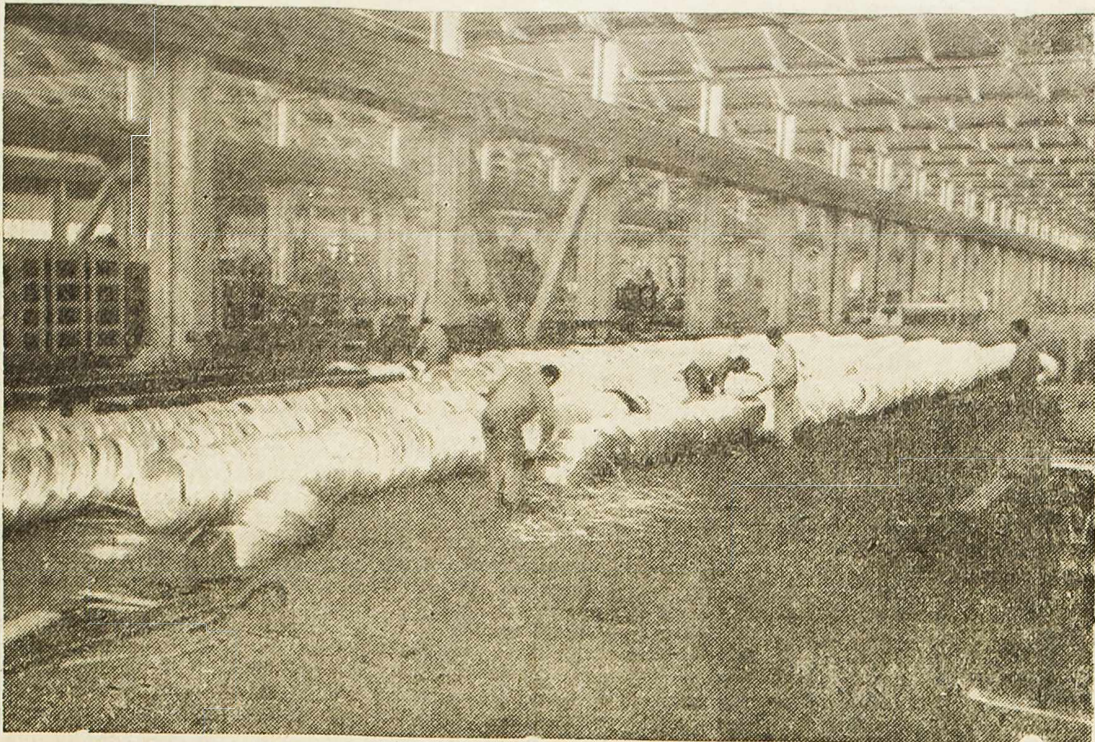
nje poljoprivrede u 1956. godini ostalo je još nešto više od milijarde dinara. Poljoprivredne, zadrugne i druge organizacije mogu se koristiti ovim sredstvima prvenstveno za akcije unapređenja poljoprivrede saveznog značaja i uz obavezno ulaganje određenog procenta vlastitih sredstava.

Za premije proizvođačima sjemena povrća i krmnog bilja odobrit će se 40 milijuna dinara, za unapređenje kulture krumpira 40, za merinizaciju ovaca 90, za bijele svinje 160, za umjetno oplodavanje krava 25, za unapređenje mehanizacije poljoprivrede 50, za osposobljavanje poljoprivrednog kadra u zemlji 50, za studije i istraživanja u poljoprivredi 155 i za poljoprivrednu službu i propagandu 79 milijuna dinara.

Upravni odbor Saveza poljoprivredno-šumarskih komora propisao je uvjete pod kojima se može upotrebljavati slobodni dio sredstava Saveznog fonda za unapređenje poljoprivrede. Pored ostalog, predviđeno je da se zahtjevi s detaljnim podacima o namjeravanoj akciji pravovremeno pošalju republikim poljoprivrednim komorama, kako bi se u Savezu najkasnije do 18. kolovoza znalo koje organizacije, za kakve akcije i u kom iznosu reflektiraju na sredstva Saveznog fonda za unapređenje poljoprivrede. (Tanjug)

TESLINA PROSLAVA U KNINU

Povodom stogodišnjice rođenja Nikole Tesle, genijalnog pronalazača, održano je prošlih dana u domu JNA u Kninu vrlo zapaženo predavanje o životu i radu velikog sina naših naroda Nikole Tesle. Predavač je bio ing. Nine Bilčar, stručni rukovodilac HE «Miljacka».

T.I.M. »Boris Kidrič«: Gotov proizvod

Tko je odgovoran?

(Nastavak sa 1. strane)

je neposrednim rukovodstvom zajednica. Pitanjem općinske kulturno-prosvjetne organizacije trebalo je da se pozabavi i općinski odbor SSRN u čijem se sastavu baš i nalaze ove organizacije, a koji je dobro upoznat sa svojim zadacima na ovom sektoru.

Danas situacija izgleda takova, kao da se nitko ne smatra odgovornim za kulturno-prosvjetni rad u općini. Nitko se ne bavi problemom nepismenosti i polupismenosti, organizacijom i uređenjem knjižnica i čitaonica u selima općine, narodnim sveučilištima, raznim kulturno-umjetničkim grupama i ostalim brojnim oblicima rada na narodnom prosvjećivanju. Suvišno je i govoriti, kolika je potreba u našem selu za ovim, a nedovoljna aktivnost samo stvara pogodno tlo za sve moguće negativne utjecaje, a s time i naš posao postaje sve teži. Savjetu za prosvjetu i kulturu općine također bi trebalo da ovo leži na srcu, te da svoju djelatnost ne ograničava isključivo na kulturne ustanove u gradu.

Krenuti s mrtve točke na kojoj se danas, izgleda, nalazimo treba što prije. Ukoliko Radnička kulturno-prosvjetna zajednica nije u stanju da obuhvati sve zadatke koji se sad pred nju postavljaju, onda je suvišno na tome inzistirati i gubiti vrijeme. Može se onda i za šibensku općinu formirati prosvjetno vijeće, kao i u ostalim općinama. Nadamo se, da do ovog ipak ne će trebati da dođe. Međutim, svi oni koji bi morali da budu odgovorni za kulturno-prosvjetni rad u općini treba da zajednički i što prije pridu rješenju ovog akutnog i aktualnog problema.

Radničko samoupravljanje u tvornici elektroda i ferolegura

ZNATAN NAPREDAK

Na jednoj od posljednjih sjednica radničkog savjeta u Tvornici elektroda i ferolegura dotaknuto je, pored ostalog, i pitanje radničkog samoupravljanja, koje je među članovima izazvalo živu diskusiju. Iz dnevnih zadataka, koje je rješavao upravni odbor u suradnji sa tehničkim rukovodstvom tvornice i komisijama, koje su se svakodnevno borile sa mnogim problemima, proizlazi da je radničko samoupravljanje za posljednje dvije godine znatno koraknuo naprijed. Ono je unatoč nekim slabostima zabilježilo niz veoma dobrih rezultata. Izvršenje plana, zatim rješenje niza tehničkih, personalnih i financijskih pitanja bili su osnovni zadaci upravnog odbora. No rezultati su mogli biti i bolji, da je bilo više sistematskog proučavanja raznih problema i da su na tom poslu bili angažirani svi članovi. Jer, nije bio rijedak slučaj da se u rješavanju problema prethodno nije dobro proučila cijela materija. Upravni odbor je gotovo uvijek nastojao koordinirati svoj rad sa radničkim savjetom, pa je u tome i bilo uspjeha.

Plan proizvodnje za 1954. godinu nije u cijelosti mogao biti ostvaren zbog pomanjkanja električne energije i sirovina, tako da je količinski ostvaren sa 80,76%, a po vrijednosti sa 89,32%. Međutim, u 1955. godini uvjeti su bili daleko povoljniji, što se odrazilo

DOBROVOLJNI RAD ZADRUGARA U NUNIČU

Prošlih dana okupilo se preko 100 zadrugara iz Nunića, Modrina sela i Kolača na dogovor u Nuniću. Oni su raspravljali o nekim aktualnim pitanjima pa su donijeli i odgovarajuće zaključke. Budući da za područje tih sela ne postoje prikladne prostorije za prodavaonice, zadrugari su odlučili da se podigne zgrada u Nuniću u kojoj će biti smještena prodavaonica, skladište i ugostiteljski pogon. Zadrugari će na dobrovoljnoj bazi izvaditi i prevesti potreban kamen i ostali građevni materijal. Oni će također osigurati radnu snagu za sve radove, pa i one stručne. Poljoprivredna zadruga u Kistanjama čiji su oni članovi do dijela im je ranije 700 hiljada dinara. Iz tih sredstava oni će nabaviti drvenu građu i ostali materijal.

Na području tih sela porastao je u posljednjim godinama interes za sadnju vinograda. Zadrugari su zbog toga postavili zahtjev da im se dodijeli na korištenje jedan traktor za rigoliranje. Za korištenje traktora na tom području postoje dobre mogućnosti i ukoliko im on bude dodijeljen narod tog kraja bit će u stanju da podiže nove vinograde mnogo lakše, brže i jeftinije.

P. Pekić

VEĆE NARODNIH PJESAMA I ŠLAGERA

Prošle subote gostovali su u Kninu članovi radio Beograda koji su pred punom dvoranom Doma JNA priredili veoma ugodno veče narodnih pjesama i šlagera. Publika je bila veoma zadovoljna tom izvedbom.

A. D.

OSNOVANA ZADRUŽNA ŠTEDIONICA

Na nedavno održanoj osnivačkoj skupštini delegati zadružnih organizacija sa područja našeg kotara donijeli su odluku da se osnuje Zadružna štedionica. U nju će biti uključene sve poljoprivredne zadruge. Ona će imati kao najvažniji zadatak da vrši kreditiranje svojih komitenata i da sakuplja slobodna novčana sredstva sa sela putem štedno kreditnih odjela zadruge. Kao kreditna institucija potrebna u današnjim uvjetima jačanja poljoprivrednih zadruga i unapređenja poljoprivrede, Zadružna štedionica odigraće veliku ulogu u pravilnoj raspodjeli kredita i korisnoj upotrebi raspoloživih slobodnih novčanih sredstava. Sve to znači, da je specijalizacija u bankarskim poslovima potrebna. To traži sama privredna struktura zemlje. No, najvažnija je pri tome činjenica, što će štedionica kao specijalizirana kreditna ustanova moći kudikamo više polagati pažnje i

kontrolu u financijskom poslovanju zadruga.

Prema dosad izvršenim priprema štedionica bi trebala započeti radom početkom mjeseca kolovoza ove godine. Izvršene su sve organizacione pripreme. Napravljen je plan rashoda i prihoda, jer će se štedionica sama održavati iz sredstava koja dobije na razlici kamata od Narodne banke. No, pitanje prostorija još nije konačno riješeno. Isto tako osnivač se nije pobrinuo ni za osnovna sredstva Sve to otežava i same pripreme kao i početak rada štedionice.

Štedionica kao kreditna ustanova zadružnih organizacija ima za svrhu, da utječe na razvijanje poljoprivrednih zadruga, njihovo pravilno financijsko poslovanje, te da ih u tome osamostaljuje, kako bi kao socijalističke privredne organizacije mogle odigrati bitan utjecaj na razvitak sela i poljoprivrede u socijalističkom pravcu.

Rad narodne vlasti

Troškovi za održavanje javne čistoće u Šibeniku podijelit će se ravnomjerno

Prošlog tjedna održane su sjednice Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača NO općine Šibenik. Na odvojenim sjednicama donijeto je nekoliko odluka i rješenja. Tako je, između ostalog, donijeta odluka o izmjeni i dopuni općinskog Statuta, kao i odluka o općinskim taksama. Nadalje prihvaćena je odluka o osnivanju općinske investicijskog fonda, a rješenje o raspisu natječaja za nabavku autobusa u turističke svrhe, kao rješenje o raspisu natječaja za izgradnju skladišta za smještaj poljoprivrednih proizvoda. U nastavku rada održana je zajednička sjednica obaju vijeća.

Prijedlog odluke o izmjeni i dopuni općinskog Statuta bio je predmet najživlje diskusije. Jedan je od odbornika podnio amandman da se naziv »sekretarijat« za prosvjetu i kulturu odnosno financije izmijeni u »odsjejak« za prosvjetu i kulturu odnosno »upravu« za financije, što je naišlo na suprotno mišljenje ostalih odbornika. Naime, prevladalo je mišljenje da je »sekretarijat« najprikladniji s obzirom što je Šibenska općina daleko razvijenija od ostalih općina na našem području, pa je sa 27 protiv jednog glasa usvojen prijedlog o izmjeni i dopuni općinskog Statuta.

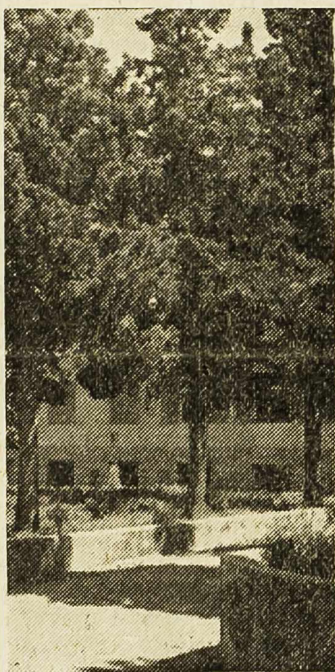
U raspravi odluke o cijenama usluga za održavanje javne čisto-

će istaknuto je, da će se novim propisom troškovi oko održavanja javne čistoće ravnomjerno podijeliti. Narodni odbor općine godišnje troši na održavanju javne čistoće oko 14 milijuna dinara. Spomenuta odluka jednoglasno je prihvaćena s tim, da se odmah uvede godišnja taksa od 100 dinara za magarce, kao i taksa od 10 dinara za svakog magarca prigodom njegova ulaska u grad. Ova posljednja taksa primjenjivat će se, čim budu uređena mjesta za privezivanje magaraca na periferiji grada.

Oba vijeća su se saglasila da se vodomjeri instalirani u zgradama, koje spadaju pod stambenu zajednicu predaju na upravljanje Gradskom vodovodu.

U nastavku rada održana je zajednička sjednica obaju vijeća Narodnog odbora općine Šibenik. Nakon izvještaja komisije za izbore i imenovanja donijeto je rješenje kojim se za načelnika sekretarijata za financije imenuje Ante Lučev, za načelnika sekretarijata za opću upravu Kreše Crnogača, a za šefa odsjeka narodne obrane Miloš Zlatović. Ujedno se razrješuju dužnosti načelnika za opću upravu i budžet Ante Lučev i Boris Koštan, načelnik odjela za

financije. Nadalje je prihvaćeno rješenje o imenovanju posebne komisije za dječju zaštitu, a zatim je izvršeno usklađivanje odluka koje su razmatrane na odvojenim sjednicama Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača.

U Kninu se raspravlja o stanju školskih zgrada

Prošlog petka održane su sjednice Općinskog vijeća i Vijeća proizvođača NO općine Knin. Na odvojenim sjednicama usvojene su izmjene i dopune statuta NO kninske općine i odluke o sistematizaciji radnih mjesta. Nakon prihvaćanja odluke o zaštiti komunalnih objekata prišlo se razmatranju završnih računa za prošlu godinu u poljoprivrednim zadrugama Knin, Padane, Golubić, Orlic, Oton i Strmica. U nastavku rada sjednice prihvaćen je proračun lokalnog fonda za kreditiranje investicione izgradnje, kao i fonda za stambenu izgradnju u ovoj godini. Na kraju je Općinsko vijeće odobrilo davanje garancije poljoprivrednoj zadrugi Glavica, a slična garancija je data i ugostiteljskoj radnji »Slavija« u Kninu.

Na zajedničkoj sjednici obaju vijeća, između ostalog, imenovana je likvidaciona komisija za likvidaciju ugostiteljskog poduzeća »Krka« u Kninu. Osnovan je savjet za opću upravu i unutrašnje poslove, pa je imenovan pred-

sjednik i pet članova savjeta. Pored toga, osnovana je komisija za procjenu poljskih šteta koje su nastale uslijed nepogoda. Na kraju zajedničke sjednice bilo je govora o stanju školskih zgrada na kojima bi trebalo izvršiti veće i manje opravke. Budući da Narodni odbor općine ne raspolaže dovoljnim sredstvima za popravak školskih zgrada, to će biti potrebno da se zainteresiraju školski odbori, poljoprivredne zadruge i društvene organizacije da oni u granicama svojih mogućnosti pristupe otklanjanju barem onih manjih nedostataka na školskim zgradama. U novoj školskoj godini predstoji proširenje mreže osnovnih i srednjih škola, pa je u vezi s tim predsjednik Dušan Popović izložio namjere općine. On je ujedno apelirao na odbornike da u svojim selima objašnjavaju važnost osmogodišnjih škola, koje će podići kulturno-prosvjetni nivo našeg sela, a omladini omogućiti uključivanje u razne zanate pa i u stručne škole.

Dvoranom je odjekivao dubok i gromki glas osrednjeg čovjeka, nepunih tridesetak godina, naborna čela, očiju iz kojih sijeva nešto što želi da kaže. . . I govori. Naglašava ono što misli da je važno. Rukama podčrtava svaku rečenicu koja mu se dopada. . . Čovjek govori, mlatara rukama, okreće se čas u jedan kutak čas u drugi. . .

Ljudi se sakupili na sastanak. Jedan od onih sastanaka kakvih ima dosta kod nas. Nekaj puše, drugi tihih i nečujnim šapatom izmjenjuju misli, dogovaraju se, nešto hoće da kažu. . . Ali, čovjek za stolom govori. Izlaže misli o pojavama u osnovnoj organizaciji SK, koje ne bi tu trebale da imaju nekakovo gnijezdo, jer, kaže on, to nije naše, komunističko, to je ono što svaki komunist, još prije, davno prije mora da raskrsti, nego što i stupi u SK. Izlaže čovjek misli. Ljudi slušaju. Dokumentira to svoje izlaganje, ovom ili onom činjenicom. Eto, kaže, mi smo inače svi složni u tome, da komunist nije čovjek, koji ima ovih ili onih predrasuda. . . Da, da — mislim na religijske predrasude, kao da nekome odgovara na upadicu. Ali, drugi slušaju. . . To vam je, kaže kao neka vrsta droge, nešto što čovjeka udaljuje od svakodnevnog života, duhom ga pravi siromašnim. . . Eto, takova je religija, takovo je ono propovijedanje. . . No, sve ima i svoje zašto. . . I navodi, eto, kaže, sami popovi pričaju i propovijedaju, da blago onome tko je siromašan duhom. . . A biti siromašan duhom znači biti siromašan i otporom. Otporom protiv bijede i svega zla, koje donosi društvo, koje se suprotstavlja progresu. . . Glas biva sve jasniji i glasniji. Zar drugovi —, zar mi, da ravnodušno gledamo kako ovaj ili onaj, eto, tu kod nas koji sjedi na ovaj ili na onaj način podržava nespojive obrede — sa idejom i ideologijom komunizma. Ne, zaključuje, ali. . . No, netko

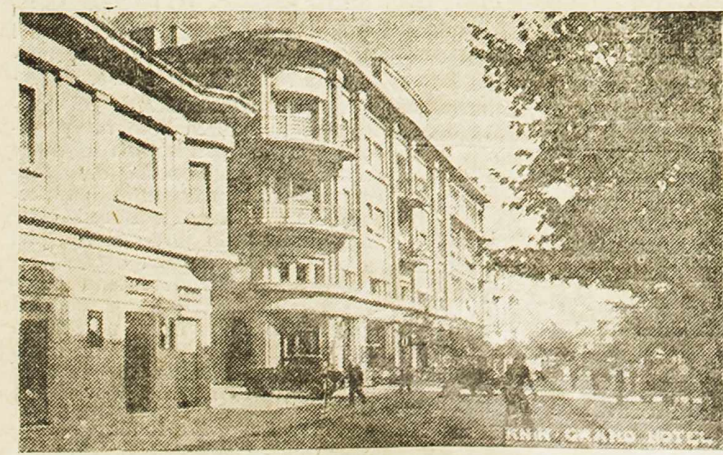
REPORTAŽA

Sigurnom stazom

je tu bio nestrpljiv, netko kao da je žurno ovim izlaganjem, pa reškimi i nekako isprekidanim glasom upadne. . . Da, vidi ti to, kažeš tako, a eto, mi smo donijeli i zakon o slobodi vjeroispovijesti, savjesti. . . orkve i zajednica crkveve. . . njih. . . Eto, pa onda, kako to, vidi, to nekako ne stoji. . . No, zbudjeno i nesigurno više znati kazati nije. . . Eto, Sjedne i čeka odgovor. Javi se netko iz sredine klupa. Mladi čovjek. Živih i dinamičnih kretnosti. Kao da je samom pojavom malo ubrzigati u ovaj stari organizam nešto mladosti. Života ovdje takovog kakav on jest. Kaže, drug, naglasi omladinac, govori o slobodi savjesti i vjeroispovijesti, Jest. Dobro. Uredu stvar. Ali, baš zato komunist mora biti slobodan u tome smislu, što on odbacuje ono što nije sloboda i što nije savjest. On mora odgovoriti na pitanja: zašto i kako. A ako vjeruje onda ne, ne, nikako to on ne može, što nekako kao da nešto zapinje u grlu. Komunist je čovjek, koji na sve pojave i na sva zbivanja umije znalački da odgovori. A vjerovati, znači znati ne treba. Ne, nikako. Tako je to. Zato, oni i propovijedaju ono »o blaženom siromašna duha«, jer je njegovo carstvo nebesko. . . Siromašnim carstvo, vele oni, a njima. . . Što njima? Zar se oni ne bore za svoje, svoje pozicije, vode svojju politiku, špekuliraju na ovaj ili onaj način, a sve zato da imaju više, da materijalnih sredstava i ljudi koji su siromašni duhom. . . Eto, tako stoji. . .

še postaje stvar interesantnija. U toliko više što ima i nekih, koji na ovaj ili na onaj način žele nešto da kaže, kako i to treba, kako vjera sama po sebi nije štetna, kako se ide u orkvu samo zato što se vjeruje, a ne što se navodno želi da sluša ova ili ona propovijed. Navodi drugi, kako je jednom jedan pop lijepo, marksistički tu-mačio nove pojave u svijetu, modernizam i kojekakve tekovine civilizacije i tehnike. I zaključuje, pa, eto takove propovijedi nisu štetne. Nema tu ni riječi o bogu ili vjeri, sve nekako poučno, nekako da čovjek, eto, mora da vjeruje u tu propovijed. I opet ono vjeruje. Drukčije nije ni moguće. A onda opet upadica. Ljudi, lijepo je to kada se razmjenjuju misli, kada svatko ima nešto da kaže, ali ipak treba govoriti razumno, treba vidjeti i ono drugo što se krije iza druge strane medalje. . . A to je kaže, drug za stolom, prilagodavanje klera novim uvjetima, a bitno se ništa u tim propovijedima ne mijenja. Ništa, poput vjeka, koji samo dlaku mijenja, ali čud nikako. . . Ne, svi ne svatko i ne na svakom mjestu. Ali, bitno od nebitnog razlikovati treba. Komunistički stvar »prosudivati. Inače, nema sigurne staze, put je stramputica, a takav čovjek nije niti može biti komunist, član SK-a.

Ljudi su te večeri raspravljali o religiji. Bilo je tu i nejasnoća, nesigurnih staza, ali ipak bitno je, da se i o tome govori i da ima ljudi, članova SK, koji s argumentima, naučnim dokazima znaju, da pobijaju neke šeme i improvizacije religije prilagodene ograničenom umu, nesigurnom čovjeku, čovjeku nad kojim je vječito

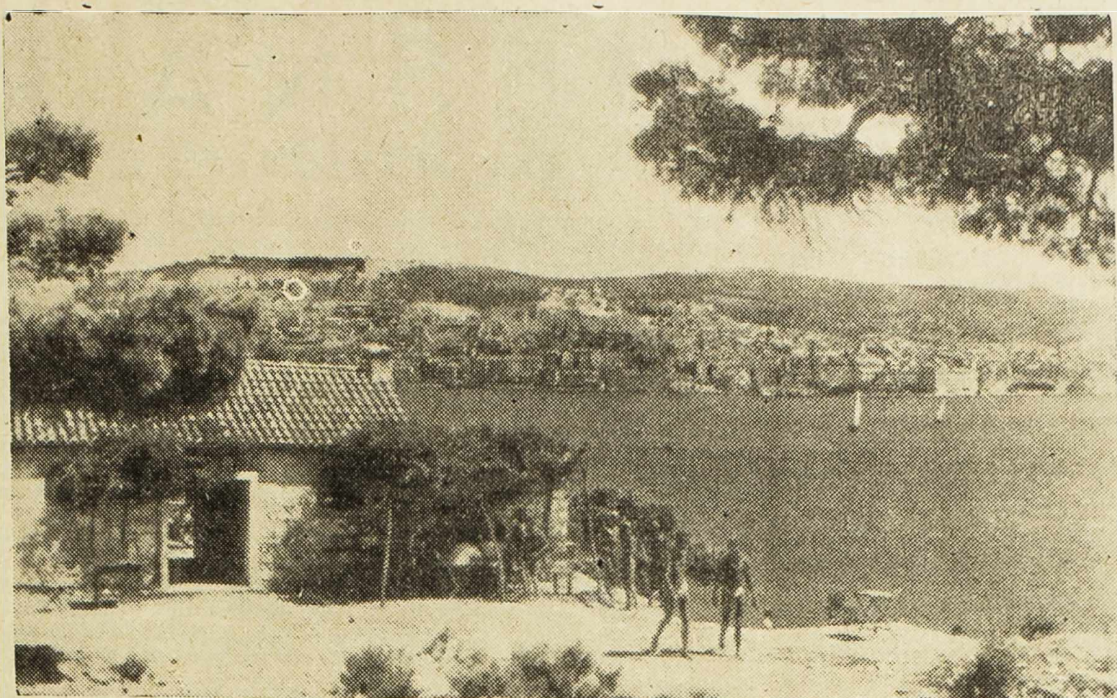
Ante Deković

Šibenik kroz tjedan

KINEMATOGRAFI

TESLA: Premijera američkog filma u bojama — POSLJEDNJI PUT SAM VIDIO PARIZ —

gradska kronika

Kupalište Martinska

Kad su djeca u opasnosti...

Prošle srijede troje nejake djece bilo je u svojoj lađi zahvaćeno iznenadnom olujom. Djeca su bespomoćno odolijevala...

Ovim putem želim istaći poživovnost i spremnost posade remorkera i skele, koji su izasli ususret molbi roditelja...

SA RIBARNICE

Za posljednja dva dana dovezeno je na gradsku ribarnicu oko 1200 kilogram robe. Cijena bućkama kretala se od 20—50, skupšama 150—200, srdelama 100 dinara kilogram i t. d.

Velike količine proizvoda na tržnici

Velika ponuda od strane proizvođača i trgovačkih poduzeća socijalističkog sektora utjecala je na znatno sniženje cijena poljopriv. proizvoda na šibenskoj tržnici.

PROMET U LUCI

Iz luke su isplivali grčki brod «Angelica», koji je prethodno iskrcao teret od 4600 tona ugljena za koksiranje dovezenog iz SSSR-a...

GOSTOVANJE ČLANOVA ZAGREBAČKE «KOMEDIJE»

U nedjelju navečer je u Narodnom kazalištu održano veće operativnih arija i plesova u izvedbi članova zagrebačke «Komedije».

DRUGA GRUPA HOLANDSKIH TURISTA STIGLA U ŠIBENIK

U ponedjeljak 16. o. mj. stigla je u Šibenik druga grupa od 17 turista iz Holandije. Oni će boraviti u gradu četiri dana i za to vrijeme upriličit će nekoliko izleta.

OBAVIJEST

Objavještavam građanstvo kao i sve ustanove i poduzeća, da vršimo dostavu štampe prema traženju u kuću, ustanove i poduzeća, preko naših uličnih prodavača.

na kilogram, jaja 14—15 dinara po komadu.

ŠIBENSKA GLAZBA ODUŠEV-LJENO DOČEKANA U TROGIRU I OMISU

Nedavno je Šibenska narodna glazba posjetila Omiš i Trogir, gdje je predala veoma uspješni koncert. Svojim skladno izvedenim kompozicijama šibenska glazba ostavila je na građane Omiša nezaboravan utisak.

Osobito je svečan doček priredjen glazbi u Trogiru. Po dolasku u Trogir šibenska glazba je u zajednici sa mjesnom glazbom obišla grad, a navečer je izvela bogat program, koji su građani ovog drvenog grada oduševljeno pozdravili.

Objave glazbe vežu bogate tradicije. Prvi puta šibenska glazba gostovala je u Trogiru 1906. godine, kada je izvođenjem narodnih melodija pod tadašnjim austrijskim režimom, odgrala itekako značajnu ulogu.

NEVRIJEME NAD GRADOM

U srijedu 11. o. mj. navečer, bijesna je nad gradom i blizom okolnom snazna oluja popracena jakim vjetrovima i kišom.

U jesen godine 1875. Tesla se upisao na Visoku tehničku školu u Gracu. Prve dvije godine radio je vrlo naporno. S obzirom na njegovu pretjeranu marljivost čak su se i nastavnici zabrinuli za njegovo zdravlje.

NIKOLA TESLA

Povodom 100-godišnjice rođenja

U jednom novinskom članku nemoguće je prikazati sve one pronalaskeske i genijalne pronalazke Nikole Tesle. Medutim, kad se želi odrediti Teslino značenje u razvoju čovječanstva, onda je potrebno da se barem u sažetom obliku istaknu dva područja njegovih pronalazaka: Jedno su motori i generatori za izmjeničnu struju, a drugo je otkriće struja visoke učestanosti i njihovih primjena.

Nikola Tesla rodio se 10. srpnja 1856. godine u Smiljanu kod Gospića. Njegova rodna kuća poslije oslobođenja je obnovljena i bit će uređena kao muzej.

U vrijeme Teslina rođenja Lika je još potpadala pod granično područje, to jest pod Vojnu krajinu. Ako je sin krajišnika nio da se školuje, onda gotovo i nije imao drugog izbora nego da postane oficir ili svećenik.

Teslina majka Đuka bila je darovita žena, neobično bistra te je sama konstruirala niz naprava potrebnih u skromnom kućanstvu. Imala je izvrsno pamćenje, pa je znala napamet mnoge narodne pjesme i čitave odlomke iz Mažuranića i Njegoša.

Tesla je u Gospiću završio četiri razreda niže realne gimnazije, dok je više razrede nastavio u Karlovcu. U Karlovcu kao i u Gospiću nastavni jezik bio je njemački, dok se materinski jezik podučavao kao posebni predmet.

U jesen godine 1875. Tesla se upisao na Visoku tehničku školu u Gracu. Prve dvije godine radio je vrlo naporno. S obzirom na njegovu pretjeranu marljivost čak su se i nastavnici zabrinuli za njegovo zdravlje.

MALI OGLASNIK

10. o. mj. IZGUBLJENE SU LIČNE LEGITIMACIJE na ime Milan Mikulić i Marija Mikulić s ostalim važnim dokumentima na gradskoj tržnici. Molim se pošteti nalaznik da uz nagradu preda izgubljene predmete u prodavačnicu novina Slavka Bumber — Poljana maršala Tita

ZAHVALA

Povodom smrti naše neprežaljene majke

MARICE UD. GRUBIŠIĆ izražavam ovim putem toplu zahvalnost dru. Mirku Zaninoviću koji je uložio mnogo samoprijehora u nastojanju da spasi pokojnicu. Isto tako dugujemo zahvalnost med. sestri Lidiji Kovač, te Stjepanu Eregoviću i Mariji Belamarić koji su za čitavo vrijeme bolesti pokojnice nastojali da joj olakšaju njeno teško stanje.

Zahvaljujemo svim prijateljima i znancima koji su nam dragi pokojnicu ispratili do vječnog počivališta.

Ožalošćeni sin Milan i kći Anka udata Šubašić

IZVRŠILA SAMOUBISTVO

Nedavno je u Dubravi počinila samoubištvo, bacivši se u seoski bunar, 71-godišnja Pera Jurković ud. Ive. Poslije nekoliko sati leš starice pronašao su obližnji susjedi. Koji su razložili natjerali staricu da počini samoubištvo nisu točno poznati. Vladi su povelje izvide da bi ustanovile prave uzroke ovog slučaja.

NASTRADALA OD BOMBE

U Bilicama se 8. o. mj. dogodila teška nesreća u kojoj je život izgubila 15-godišnja Dragica Dulčić Josipova. Ona je, dok se nalazila na ispaši, naišla na bombu koja je tu ostala još od vremena rata. Djevojčica je i ne shveteći na opasnost, stala bombu tući kameonom. U jednom momentu bomba je eksplodirala i tom prilikom nanijela djevojčici nekoliko teških tjelesnih ozljeda. Odmah je upućena u bolnicu, ali je poslije tri dana preminula.

njem brzo stekao ugled. On je tada pronašao princip obrtnog magnetskog polja i elektromotora za izmjeničnu struju na koju ideju je došao u Gracu. Za ostvaranje svog pronalaska bilo je potrebno još dosta vremena. U nadi da će svoj izum brzo ostvariti, otputovao je u Pariz gdje se namjestio u Edisonovom poduzeću koje je u Evropi gradilo električne centrale. On je s uspjehom popravio električnu centralu u Strassbourgu kamo su ga iz Pariza poslali. U to vrijeme napravio je svoj prvi model. Počeo je pregovarati s nekim finansjerima, ali bez rezultata.

Tesla je odlučio da potraži sreću u Americi pa se je 1884. godine našao u Newyorku. Imao je za Edisona preporučeno pismo. Edison ga je otmah primio i doskora se uvjerio da u Tesli ima suradnika koji je kadar riješiti i najteže zadatke. No, kad nije dobio obećanu nagradu s kojom je mislio ostvariti svoje ideje, ostavio je Edisona i uz pomoć nekih finansjera osnovao prvo svoje poduzeće. Teslino finansjerji bili su zadovoljni prvim uspjesima, ali je on bio odviše sputan pa je raskinuo obaveze. Uz praktične radove Tesla je uspio da kroz dvije godine izradi nekoliko tipova motora i generatora za višefaznu izmjeničnu struju i da patentira 35 nacrti. Tim patentima udareni su temelji razvoju modernog korišćenja električne energije.

Radeći praktično na različitim frekvencijama svojih motora, Tesla dolazi do druge svoje genijalne zamisli i postavlja temelje visokofrekventnim strujama koje će naći golemu primjenu u radiofoniji, medicini, radaru i omogućiti tehničkoj nauci nova velika ostvarenja.

Tesla je rasipao svoj genij i nije mu bilo stalo do raznih priznanja. Kad su mu ponudili Nobelovu nagradu da je podijeli s drugim, nije je primio. Posljednji deceniji živio je od penzije koju je dobio iz svoje rodne zemlje. Na osnovu Teslinih izuma mnogi su se bogatili i pritom često prešućujući Tesline patente.

Tesla je sve svoje djelovanje usmjerio na napredak čovječanstva. On je svojim izumima želio da pridonese sreći ljudskoga roda.

Njemu je ležala na srcu teška sudbina naroda u domovini. Za vrijeme Drugog svetskog rata, neposredno prije svoje smrti, upućuje našim narodima pozdrave i bodri ih u ratu protiv fašizma. On poziva izvanjake da pomognu Narodnooslobodilačkoj borbi. Tom prilikom on kaže: «Mi smo moćniji, sjajniji, plemenitiji, ako smo složni. Složni izvršavamo dužnost prema mučenštvu našeg naroda, a tko drugačije radi, nije na dobrom putu.»

Sudbinsku povezanost naših naroda osjetio je na samom sebi i sjajno je formulirao rečenicom: «Ponosan sam što sam sin srpskog naroda i hrvatske domovine.» Nikola Tesla je umro 7. siječnja 1943. godine. Njegov lik je besmrtn, jer je besmrtno i djelo koje je dao čovječanstvu. Bez tog njegovog djela nauka ne bi dostigla današnji razvoj. Nikola Tesla je primjer ustrajnosti, plemenitosti, požrtvovnosti i nesebičnog rada za opće dobro, pa domovina s ponosom slavi stogodišnjicu rođenja svog velikog sina.

NARODNI ODBOR OPĆINE ŠIBENIK SAVJET ZA ŠKOLSTVO

raspisuje

natječaj

ZA POPUNJENJE UPRAZNIJH MJETA NA SVOM PODRUČJU:

I. ŠKOLA ZA OPĆE OBRAZOVANJE RADNIKA ŠIBENIK 1 nastavnik ili profesor za povijest — zemljopis

III. GIMNAZIJA ŠIBENIK 1 profesor za fiziku 1 profesor biologije 1 profesor filozofije

III. UČITELJSKA ŠKOLA ŠIBENIK 1 profesor pedagogije 1 profesor za engleski — francuski jezik

IV. SREDNJA EKONOMSKA ŠKOLA ŠIBENIK 1 profesor ili ing. za tehnologiju s poznavanjem robe i ekonomista za knjigovodstvo i tehniku privrednog poslovanja 1 profesor za stenografiju (prednost ima ekonomista)

V. ŠKOLA ZA UČENIKE U PRIVREDI ŠIBENIK 1 nastavnik metalne struke 1 nastavnik elektro struke

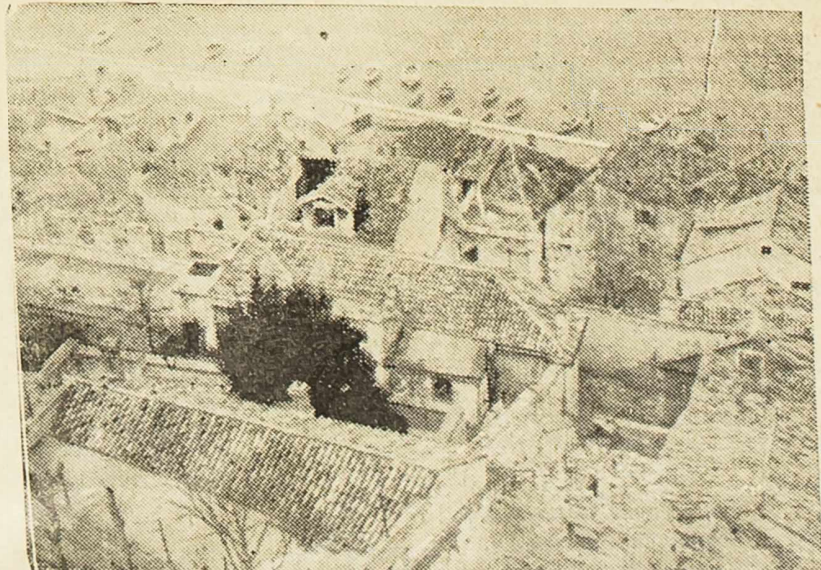
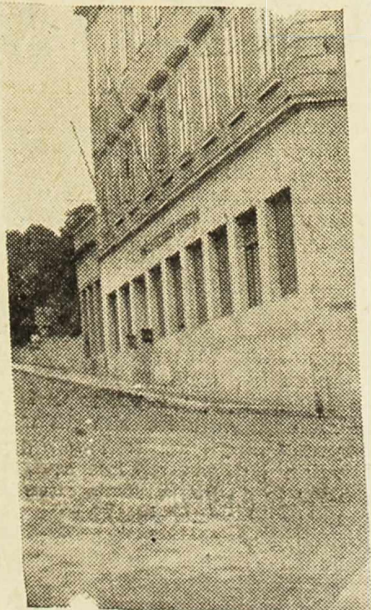
VI. NARODNA OSMOGODIŠNJA ŠKOLA LOZOVAC 1 nastavnik ili profesor za matematiku — fiziku

VII. NARODNA OSMOGODIŠNJA ŠKOLA PRVIĆ ŠEPURINE 1 nastavnik za biologiju — kemiju 1 nastavnik ili profesor za francuski — engleski jezik 1 nastavnik ili profesor za hrvatski ili srpski jezik

VIII. NARODNA OSMOGODIŠNJA ŠKOLA PERKOVIĆ 1 nastavnik ili profesor za hrvatski ili srpski jezik 1 nastavnik ili profesor za biologiju — kemiju 1 nastavnik za matematiku — fiziku 1 nastavnik za povijest — zemljopis

Molbama treba priložiti:

- a) biografija
b) ovi, prijepise listova ocjenjivanja za posljednje 2 godine
c) pismenu suglasnost narodnog odbora iz kojeg službenik dolazi. Rok podnošenja molbi do 10. VIII. 1956. g. zaključno.

Iz sportskog života zanimljivosti - pouka - zabava

JUGOSLAVENSKI CUP

„Šibenik“-Aktiv drž. službenika (Karlovac) 4:3

U nedjelju je u Karlovcu u okviru završnih takmičenja NR Hrvatske za Jugoslavenski cup odigrana nogometna utakmica između »Šibenika« — člana I. zonske lige i Aktiva državnih službenika Karlova. Susret je završio pobjedom »Šibenika« sa 4:3 (2:2). Zgoditke su za »Šibenik« postigli Stošić 3 i Skugor. Pred oko 500 gledalaca susret je dobro vodio Cahun.

Susret je protekao u dosta mlakoj i nezanimljivoj igri na koju je u dovoljnoj mjeri utjecala jaka vrućina. »Šibenik« je imao tokom cijele utakmice laganu premoć, pa je odmah u početku poveo sa 2:0. Do odmora domaći su uspjeli izjednačiti na 2:2. U nastavku igre griješkom obrane »Šibenika« domaći su postigli vodeći zgoditak. Od tada gosti su se trgli i do kraja susreta postigli još dva zgoditka i time pravo na ulazak u II. kolo završnog dijela natjecanja za Jugoslavenski cup. Kod pobjednika svi su uglavnom zadovoljni, osim Marencija, koji je bio izrazito slab. Od mladih igrača posebno se istakao dobrom igrom Friganović na lijevom krilu.

»Šibenik«: Bašić, Zorić, Tambača, Supe, Jelenković, Živković, Marenci, Bego, Skugor, Stošić, Friganović.

STOLNI TENIS

Vuletić - prvak Šibenika za 1956.

Povodom »Dana borca«, u organizaciji STK »Mornar« Šibenik, održano je prvi put poslije rata stolnotenisko prvenstvo grada. Održav je bio dosta dobar, što dokazuje da je ova sportska grana zainteresirala omladinu našeg grada.

Kroz trodnevne borbe, u kojima je učestvovalo 32 natjecatelja, bilo je niz iznenađenja među koje je osobito zapažen slab plasman prvaka Dalmacije Gulina, kao i podvig mladog igrača Vuletića, koji je u oštroj konkurenciji osvojio naslov prvaka grada za 1956. godinu.

Takmičenje se odvijalo po cup sistemu, tako da su u finalnim borbama sudjelovali Vuletić, Validžić, Vučić i Anđrić. Najviše šansa za osvajanje prvog mjesta imao je Validžić, jedan od najzastupljenijih članova »Mornara« u propagiranju stolnog tenisa u Šibeniku.

Rezultati finalnih natjecanja: Vuletić — Validžić 2:0, Vuletić — Vučić 2:1, Vuletić — Anđrić 2:1, Vuletić — Anđrić 2:1, Validžić — Vučić 2:1 i Validžić — Anđrić 2:1. Konačni poredak izgleda ovako: 1. Vuletić, 2. Validžić, 3. Vučić i 4. Anđrić.

Pobjednik ovog natjecanja dobio je prelazni pehar dar Kotarskog odbora Saveza boraca NOR-a, dok su ostala trojica dobili diplome.

Organizacija takmičenja bila je dobra. A. N.

TRADICIONALNA JEDRILIČARSKA REGATA «NARODNOG USTANKA»

27. srpnja, na Dan ustanka naroda Hrvatske održat će se u organizaciji Pomorsko-brodarskog društva »Val« tradicionalna jedriličarska regata »Narodnog ustanka« na relaciji Šibenik — Zirjanski kanal — Šibenik. U regati će, pored organizatora, sudjelovati jedriličarska društva »Mornar« Šibenik, »Zal« Betina i jedno jedriličarsko društvo iz Splita. Natjecanje će se održati u deset kategorija jedrilica. U tu svrhu PBD »Val« vrši opsežne pripreme, kako bi regata što bolje uspjela.

JUNIOR MILJEVIĆ POZVAN NA PRIPREME

U organizaciji Nogometnog saveza Hrvatske u Mariboru se održava 15-dnevno logorovanje na kojem sudjeluje izvjestan broj mladih perspektivnih nogometaša iz naše Republike. Logorovanje je organizirano u svrhu sastava omladinske reprezentacije. Na ovo logorovanje pozvan je i lijevi pomoćnik juniorske momčadi »Šibenika« Boško Miljević, koji je u subotu otputovao za Maribor.

NOGOMETNA UTAKMICA U TIJESNOM

U Tijesnom je odigran prijateljski nogometni susret između domaćeg »Toška« i ekipe »Petar Drapšin«, koja se ovdje nalazi na odmoru. Susret je završio visokom pobjedom domaćih igrača sa 5:0. Utakmica je inače bila dosta živa i interesantna, te je privukla oko 1000 gledalaca. Kod domaćih istakli su se Olivari i Milin, a kod gostiju Čolović. U prvom susretu koji je odigran ranije pobjedili su domaći sa 6:4. (A. S.)

U MARKOVČU ŠAH JE NAJPOPULARNIJI

U Markovcu, u Knjinskoj općini, omladina je veoma zainteresirana za šah, tako da je to najpopularnija igra u tom selu. Omladinci stalno priređuju međusobna takmičenja. Na nedavno održanom seoskom omladinskom turniru došlo je do oštih borbi za prvo mjesto, koje su dijelila tri igrača. Oni su stoga trebali ponovo odigrati nekoliko partija. Nakon interesantnih borbi I. mjesto zauzeo je Dušan Dokić sa 4,5 peona, drugi je Marko Trifunović sa 3, a treći je Mirko Trisunović sa 1,5 poenom. (D.)

DEŠNA RUKA moderne medicine

Od svih pomagala koja moderna nauka pruža liječničkoj dijagnostici, röntgenologija je bez sumnje najznačajnija. U bolnicama, klinikama, liječničkim i zubarskim ordinacijama godišnje se izrađuju stotine milijuna röntgenskih snimaka. Kad bi kakva sveopća katastrofa uništila sve aparate s X-zrakama, medicina bi se ponovo našla u XIX. stoljeću.

U očima civiliziranog čovjeka upotreba X-zraka čini se potpuno prirodnom, a röntgenolog se smatra višemanje nekim naučnim fotografom. No, naprotiv, taj specijalist je završio studije kao i ostali liječnici, a k tome se još tri godine usavršavao u posebnoj struci. Taj čovjek je neophodno potreban i svakoj modernoj bolnici. Njegovo izvještano oko čita snimke koje za svakog drugog čovjeka predstavljaju samo tamne mrlje bez ikakvog značenja. U operacionim dvoranama kirurzi se korak po korak probijaju na svom mučnom putu zahvaljujući osvijetljenim röntgenskim snimkama, na kojima su osjetljiva mjesta označena strelicama.

Prvih godina nakon što je Röntgen otkrio X-zrake (1895.) novi aparati bili su samo predmet naučne znatiželje. Mnogi su nesavjesni tvorničari tada lansirali za stidljive osobe donje rublje »koje ne će propuštati zrake X«! Liječnici su pak našli odmah nekoliko primjena te novosti: za ispitivanje lomova kostiju, za lokalizaciju metalnih predmeta koje su progutala djeca, za određivanje kontura proširenog srca i t. d. Ali veći dio tijesnog tkiva pokazao se suviše prozirnim da bi zaustavljao te zrake i da bi na ploču bacao sjenu.

Onda je veliki fiziolog s harvardskog univerziteta Walter Cannon došao na revolucionarnu ideju — da u organizam uvede neprozirne supstance koje će na röntgenskoj ploči ocrtavati konture unutrašnjih organa. Tako je nastala prva röntgenska »protusila« — barijev sulfat. Taj kemijski spoj bez teka i neškodljiv organizmu, ako ga se uzme natašte, nevjerojatno jasno ocrta probavni trakt, označujući udubljena koja čine čirevi, mjesta načeta rakom i ostale povrede.

Zahvaljujući Cannonovom otkriću, kao i nizu drugih, koji su nakon toga slijedili, danas röntgenolozi mogu proučavati gotovo sve što čovječje tijelo sadrži. Uzimamo da se poslije jela osjećate naduti i teški. Vaš će liječnik posumnjati da imate kamence u žučnoj kesici i pošlat će vas röntgenologu. Taj će vam dati da učiti pretrage progutate nekoliko tableta sastavljenih na jednoj bazi, jed apsorbera probavni trakt, šalje ga u krv, odavde u jetru, a ona ga koncentriranog šalje u žučni mjehur. Ujutro, žučna kesica,

krušica koja služi kao žučni rezervoar, točno će se ocrtavati »a röntgenskoj ploči, i ako u njoj ima kamenčića, onj će se nazirati na ploči u 95 posto slučajeva! Ako se nakon toga liječnik odluči na vađenje žučne kesice, on će se opet obratiti röntgenologu. Kirurg se želi uvjeriti u toku operacije da se kamenčić ne sakriva u žučnom kanalu. Röntgenolog će dakle u kanal injicirati kalcijov jodni preparat, približiti aparat i napraviti snimak.

Za ostale organe metoda je ista. Na primjer, u dušnik se uvodi kapljica po kapljica jednog jodnog spoja, koji ocrta grane bronhija. Kod neplodnih žena, ako postoji bojazan da su začačljivi jajovodi, može se injicirati supstanca koja čini vidljivima jajovod i maternicu.

Injekcijom jednog jodnog preparata mogu se dobiti izvrsne slike kanala kičmene moždine. Pretraga srca bez sumnje je najčudniji primjer napretka röntgenologije. Bez nje bi brojne operacije, pogotovu operacije »plavih bolesnika« bile neuspjele. Možeće je »kateterizirati« srce polako uvodeći finu sondu kroz krvni sud na vratu; na röntgenskom ekranu može se pratiti put katetera u srčanu šupljinu, tu se može mjeriti tlak i uzeti uzorak krvi, orediti joj količina kisika i t. d.

Pored jednih i barijevih spojeva, najčešćih »kontrastnih« sredstava, izvanredne rezultate daje zrak, pogotovu u slučaju ispitivanja mozga, koga je vrlo teško snimiti, jer je sakriven u lubanji. No moguće je kroz sitne porušene rupice u mozak dovesti zrak: providnost zraka obilježava konture organa! Na isti način mogu se učiniti vidljivima i sitne nadubrežne žljezde i još sakrivenija hipofiza, koja je smještena u jednoj koštanoj udubini ispod mozga.

Ogroman napredak röntgenologije velikim dijelom je vezan uz posljednja tehnička usavršavanja, u prvom redu röntgenoskopiju. Ova doslovce koristiti čitav svežanj X-zraka, koji nakon što je prošao kroz tijelo, udara u ekran, premazan jednim fluorescentnim slojem što svijetli. Ali svjetlosni intenzitet koji se dobiva na taj način, tako je slab, da treba oko dvadesetak minuta privlačenja na tamu prije nego što čovjek može razabrati sliku. Često je ona u pravom smislu riječi prozračna. Danas se u tu svrhu primjenjuje i pojačalo, koje intenzivira i koncentriira zrake X još prije nego što su stigle na ekran. Na taj način se dobiva slika 200 puta jasnija, koja se može razabrati i pri danjem svjetlu, a može se i filmski snimiti. Tako se mogu učiniti detalji, koji su još nedavno bili potpuno nevidljivi. Otkriti bolesti u začetku, iz-

bjeci nepotrebne operacije, voditi kirurgovu ruku — to je uloga röntgenologije, desne ruke moderne medicine.

MOŽDA NISTE ZNALI

Godišnje se u našoj zemlji (preveze željeznicom oko 39 i po milijuna razne robe, a putnika oko 131 milijun, Brodovima se preveze oko 3.400.000 putnika, a avionima oko 69.000 putnika.

U Jugoslaviji dolazi jedan radioaparati na 41 stanovnika. Taj broj u Crnoj Gori iznosi 178, a u Sloveniji 16.

Broj posjetilaca kinematografa u našoj zemlji iznosi godišnje oko 68 milijuna.

U Jugoslaviji na svakih 2500 stanovnika dolazi jedan liječnik, dok taj broj za Indiju iznosi 6.000, za Egipat 4.300, a za Austriju samo 630.

Najviše slučajeva umiranja od nasilne smrti (nesretni slučajevi, ubistva i samoubistva) ima u Sloveniji i to na 100 umrlih dolazi 7,5 slučajeva od nasilne smrti, ili na 100.000 stanovnika 78,8 slučajeva, dok je taj broj najmanji u Makedoniji, gdje na 100.000 stanovnika dolazi 29 slučajeva. Inače prosjek za Jugoslaviju iznosi 49,4 slučajeva ove vrste na 100.000 stanovnika.

U našoj zemlji ima preko 11.620 km željezničke pruge.

»SIBENSKI LIST«

organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik

Uređuje redakcijski kolegij Glavni i odgovorni urednik

Nikola Bego

Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62

Tekući račun: Narodna banka Šibenik broj 531-T-292

Rukopisi se ne vraćaju

Pretplata za tri mjeseca 120, za pola godine 240, a jednu godinu 480 dinara

Tisak: »Štampa« Šibenik

Posljednje godine mojih medicinskih studija, na jednom narodnom kostimiranom balu, na Otakringu, jurio sam za jednom bačkom praljom, Ja, naravno, nisam bio u kostimu, samo smokingu, te se videlo da sam dak koji je došao da se slobodnije provede. Ona je bila mila, višljasta plavuša, s putnjicom na leđima, s oklagijom za rublje u ruci, s pepitahajlicom na struku, s tesnim rukavicama do pola mišića i s uštrikanom suknjicom do kolena. — Ne zaboravite da je to bilo u vreme kad smo mi jedva nazirali damama i vrhove od cipela. Nobile su se teške i široke suknjetine sa šlepom i na ulici. — Ona je imala svilene bele čarape i lakovane papučice. Videlo se na njoj da je iz »boljeg« društva. Zaštićena plavom svilenom maskom, jurila je u borbu za pustolovina. Ali, držala se vrasiki, neće da odgovara, samo se smeje, i tim bih je po jednom valsu povukao u stranu i pozvao u jednu zaklonjenu nišu s postavljenim stolom i zavesom, ona bi se neobuzdano kockajući, otimala i gubila u onome metehu.

Taman sam potrčao i po drugi put da je tražim, nadražen njenim mladim i nedokučenim smehom iz grla i nekom sjajnom iskrom u dnu stalno otvorenih žednih usta, valjda zlatom kakvog njenog plombriranog kutnjaka, kada mi se neko zavuču pod ruku i zadržu me. Beše jedan crn domino, avetijski crn od glave do pete. Iz te mrtvačke tamnice prodiralo je samo ono strašno bezizrazno plavetnilo očiju pod maskom. Uzgred rečeno, tada sam se tek uverio da sav izraz, svu draž očiju daje sve ono drugo, samo ne same oči. To čine oni fini nabori, večito u pokretu i treptaju, trepavica, kapaka i podočnina; sama očna kugla, iris i zenica, ne govore skoro ništa,

mrtvi su kao staklo, kao dugme. — Ne idite za tom vešerkom! — reče mi mirno, prijateljski saučesno, ne ustežući svoj glas, a uz to čistim literarnim jezikom, a ne bečkim dijalektom. — Ja sam je poznala. Ona je sada u medenim mesecima, i muž joj je tu, došli su da se provedu, da se osveže, za svoje intimo, bračno veselje. Ja sam zbog vas sišla. Došla sam samo na galeriju da vidim kako se narod zabavlja, ali kada sam vas ugledala, sišla sam da se s vama upoznam i lično, da s vama provedem noć. Mi se poznamo, iz vida. . . . Nemojte me više pitati! . . . Ja sam vam više rekla no što bi to učinila i jedna žena, damu da i ne spominjem. . . . Ha — ha!

Glas joj je dolazio kao iz podruma, da ne kažem iz groba. I preko usta i preko brade imala je spuštenu crnu čipku. Izdaleka, u dubini, kroz ogradu, belasali su joj se zubi. U prvi mah podide me jaza, a odmah zatim grudji mi se nadeše zadovoljstvom. Osetih kako mi nozdrve zadržtaše od njegov nepoznatog mirisa, pritisnuh joj ruku laktom o sebe, — tanučka kost kao u fine ribe! — poklonih se i poljubih joj prste. Ona brže skide rukavicu, i tek što primetih dugu, madonski, filigranski vajanu, umornu ruku, ona mi se prvi — podosmo.

Ona je bila dobar psiholog. Tako se osvajaju tašti mladići, mladi stranac i sirovi demokrat! Zaboravio sam bečku praljuću, izgubio iz vida svu onu bučnu i šarunu svetlanu, dozvoljeno i povlašćeno tržište avantura, sav sam se nagao nad svojim crnim dominom kao nad pruženom punom časom.

Dok smo sedeli u niši, kucajući se i pijučki šampanj, činilo mi se da svi oni ostali igraju i galame samo u našu počast, kao naš de-

kor i naša pratnja. Ona nije htela da bude pored mene, postavila se na protivnu stranu okrugloga stola i nije skidala očiju s mene. Taj neprirodni položaj, biti u društvu nekoga potpuno zavijenog u crninu, potpuno nevidljivu ličnosti, uzrujavao me je sve više i samom svojom neugodnošću.

— Vi ste južnjak, je li? O, ja volim Jug i ljude s Juga. Oni su divlji i savitljivji u isti mah!

Ja čujem njene reči, vidim plave oči, logično zaključujem, ali to sve dolazi do mene iz nepoznate daljine. Da li ja ovo sanjam? Dominio joj je uzasno velik, ona se gubi, tone u njegovim borama, ona je veoma tanka i rznajna, mogla bi ga oko sebe dvaputa obaviti. To

Veljko Petrović

POD MASKOM

je čini tako imaterijalnom. Narocito joj je glava sitna. Ispuštam kutiju s cigaretama, i vidim da joj je nožica kao u deteta. Ali je sve na njoj otmeno i skupoceno. Narocito prstenje koje lako i neravno okreće. Bar izraz da joj vidim dok izgovara reči! Da li se smeši, da li puči usne? Nudim je cigaretom, ona zahvaljuje, priča, ali i sama vadi, odnekuda, kao sveštenik u odeždi, svoju intimnu, zlatnu, malu tabakeru. Mene neprestano pita, čini se da uživa da nagada o mojim prilikama, ali o sebi neće ni reči da izda. A zna me, nema sumnje, vidala me je i u »Arkadama« i pred Operom.

Na moje nestupljivo pitanje: hoće li da podemo, ona pristaje bez ustezanja, ali stavlja uslov: — Da ne tražite od mene da skidam domino. Časna reč da mi ma-

sku nećete dizati. Je l' časna reč? Dobro. . . . Ali kuda?

— K meni. Ja imam poseban ulaz. Nije daleko. Kolima ćemo.

Tu je zastala, kao da je slutila da će u mom stanu biti u mojoj viasti.

— Pa . . . imate pravo, bolje je, kad već k meni ne možemo. Ali, samo jedan sat, i da me ne pratile.

I u kolima se branila; ali tako nežno, bez prebacivanja, bez poruge, šapatom, da me je to dovelo do potpune zabune. Je li to odsustvo temperamenta? A ne, po drhtaju ruke i po diskretno savjadanom šapatu, sva u crmini, ona se utopila u mraku, kao da ju je nestalo u noći, samo je disanje o-

davalo da je tu, da joj duša gori. Ulegla je kao senka. Sijalicu je odmah svukla do pola i tu je još pokrila maramicom, pa se uspravila uz dovratak, nema i produžena. Tek što joj pridoh ona ispruži dlanove i šapnu: — Časna reč!

Priznajem, i još se i danas živo sećam da je bila divna, kao zagonetka, kao mit; divna je bila u toj borbi sa sobom, sa svojom strašću koja se postepeno budila, ali meni je naročito bila divna, i to priznajem, i na tom sam joj zahvalan i danas, uprkos svemu, zato što je do kraja ostala superiorna, što je samu sebe trgala od potpunoj zanosa, što je vladala i sobom i mnome, koji sam svaki čas zaboravljao zadatu reč. To njeno večito lebdenje nad umišljenim ponorom, ta njena neumit-

na pozornost i svesno uživanje u mojim mukama, naposljetku me doveđoše izvan sebe.

Ona oseti opasnost, ote se i poče se pribirati da pobegne.

— Ne, ne, ne . . . mirite se . . . Bolje ovako . . . kajali bismo se . . . verujte meni!

Ali ja sam je šćepao, izbezumljen od srđbe i bola, od nekog intenzivnog i sentimentalnog bola, kao ponižen ljubavnik, i siktao sam:

— Moraš mi se pokazati! . . . Ja neću da ovo postane prosta avantura, karnevalski blud! . . . Ti si žena — ja sam čovek, mi imamo i dušu i živce, ne samo ovo — pfuj! . . .

Ona se tresla u mom zagrijaju. Mahala je glavom:

— Vi ste ljudi, baš zato, nemojte!

— Pa zar da te nikad više i ne vidim? . . . Ja ne pristajem na to . . . Pocepaću sve, tako mi boga!

Ona se odjednom odvreni.

— Dobro. Pustite me! . . . Tako . . . — i zadihano, grcajući šaputaše dalje: — Vi tražite od mene suviše. Budite milosrdni, kad već niste pametni . . . Verujte mi, meni je kao ženi teško to reći, bolje je ovako. Kajaćete se . . . Ja nisam onakva kako me vi zamišljate . . . Ja nisam lepa . . . ni mlada . . .

Ali ja nisam razumeo šta ona govori, isprečio sam se pred njom kao dželat.

Ona tada pokorno saže glavu i skide kapuljaču i masku.

Užas! To je bila starica, ili, bar, imala je suvu lobanju jedne starice.

Iako nisam bio još došao k sebi, ona je održala, ceo taj trenutak, na svom mršavom, sparušenom licu, onaj skeletski, učtvi i bolni osmeh, pa se zatim pokri i naže ustranu: — Vidite da sam imala pravo

. . . Pustite me sad da idem . . .

— Ali, ne, molim vas, ostanite, da se sporazumemo, — zamucuo sam i uhvatio sam je za ruku. No, ona me pogleda i triža sijalicu:

— Stanite pred ogledalo. Pogledajte kakvo vam je lice! — pa ogorčeno, kao da je sebe htela da uvredi, procedi kroz stisnute zube: — Deran! . . .

Na to iz mene, kao što vidite bez razloga, pokulja neka dovoljna jakost:

— Pa kad ste znali, što ste počeli! . . .

— Zar ste zaboravili ceju noć, zar vam nisam bila i mlada i draga?

— Što ste onda popustili, što niste maločas skočili i pobegli! . . . — Eto vam, sad je progovorilo to vaše zlatno srce i duša! Sad sam ja još kriv! . . . Svi ste vi isti! . . . I sve će zaboraviti, samo će mu gadenje ostati! . . .

Pa i na sačekavši moga odgovora i pokreta, zgužva crnu čipku zubima, i jecajući pobeže.

Vrata su mi dugo ostala otvorena za njom.

(Odlomak iz pripovijetke »Pod maskom«)

Veljko Petrović je rođen u Somboru 1884. godine. Studirao je u Budimpešti pravo i već tamo počinje se baviti novinarskim i književnim radom. Poslije toga radi kao novinar u Zagrebu, Sremskoj Mitrovici, i Sarajevu. Petrović je danas direktor muzeja u Beogradu, i član je Srpske akademije nauka.

Tematika njegovih pripovijetki je priso povezana i inspirirana vojvodanskom stvarnošću. Osim toga, Veljko Petrović je do niz članaka i studija iz književnosti i likovne umjetnosti. Poslije rata mu je izišlo nekoliko knjiga a jedna je i nagrađena (»Prepelica u ruci«) prvom nagradom Savezne vlade 1949. godine.